

חיה איננה / בלהה גלילי

האסון ירד עלינו בצורה מדהימה, אכזרית ופתאומית. ימים רבים חלפו והמילים חיה איננה עדיין לא חדרו להכרה. עדיין נדמה שהנה היא תופיע, בדיוקנות של שעון, באחד משבילי הקיבוץ, צועדת את צעדיה הנמרצים, הבוטחים, למען מטרה ברורה, והיא – מילוי תפקידים שהטילו עליה החיים.

אזכור אותה מימי היותה מטפלת-חולים. בדאגת אמת ובמסירות כנה מילאה את תפקידה.

לא אחת שאלתי את עצמי - "האפשר עד כדי כך?" כך שאלתי, כי עוד טרם הכרתיה. אך אגב הטיפול בכנה משולם, ניתנה לי האפשרות המלאה להכיר את כל עומק אהבתה האימהית.

ולא רק את ילדיה אהבה. שמחת האימהות כה עמוקה הייתה, כה עשירה, שהיא הקרינה חום ורוח טובה על כל סביבתה.

עם כניסתה היה כל הבית מתמלא שמחה, שירה, עליצות, מקוריות, טבעיות – אלה היו תכונות היסוד שלה. בנוכחותה היינו נזכרות במיני שירים, פזמונים, מימרות מימים עברו, והיינו משמיעות אותם בליווי צחוק בריא, משחרר.

כעבור שנים ספורות נפגשנו בבית התינוקות כאימהות, כשעל זרועותינו הבנות שלנו. תקופה זו נחרטה עמוק בזכרוני. אולי משום שחולה הייתי והיא כה היטיבה להבחין בשינוי הקל ביותר במצבי. באיזו עדינות הגישה לי עזרתה ברע לי! באיזו שמחה גלויה ליוותה כל סימן של הטבה במצבי! ואני, אף להודות לה על כך לא הצלחתי, והרי חייבת הייתי לעשות זאת. היא עשתה הכל בצורה כה טבעית, כדבר מובן מאליו.

כזאת הייתה חיה.

לא רק את ילדיה אהבה חיה – האימהות הייתה בשבילה כעין אמתלה לכל אותו מעין מתגבר של אהבה, דאגה ומסירות, אשר הציפו בזרם עשיר, בלתי פוסק, את כל הבא במגע איתה.

אוהבת, דואגת, מסורה - כזאת תי שארי בזכרונו!

על חיה / חנה לביא

אין אנחנו מרבים לפנק את חברינו. חוש הביקורת החריף שלנו, משכיח לא אחת מליבנו את הטוב והחיובי הצפון בכן אדם, החי ועמל בקרבנו.

שנות העמל הקשה, המתיחות המתמדת בעבודה, המסגרת החברתית שלנו, המתיחות הבטחוניות המלווה את כל חיינו בארץ, כל אלה ערערו לא במעט את סבלנותנו לחולשות הזולת.

לא פעם נעלמים מעינינו ונגוזים האור והחן המלבב, הצפונים בנפש חברינו. מצער, ואף מכאיב מאוד הוא, שדווקא בהזדמנויות כאלה נעמדים אנו לרגע כדי להתעלות מעל יומנו האפור והמייגע, ולראות את האדם שחי בקרבנו ועמל בתוכנו ולמענו, והנה – איננו עוד.

כמה מסירות ואהבה לזולת צפנה חיה בקרבה. רק כעת עולים ומתגלים לרבים מבינינו, שלא הכירוה, גילויים אל-אנושיים של מסירות והקרבה - החל ממחנה הנדודים בדרך ארצה, וכלה בחיי היום יום וביחסים חבריים בקיבוץ.

יתמות קודרת אופפת כיום את מטבח הילדים. דמותה החסונה של חיה השופעת מרץ, טוב לב וכה הרבה אמהות נסתלקה ואיננה עוד.

השכל פשוט מסרב לקלוט את משמעות האסון. בהיכנסי למטבח הילדים נדמה לי שהיא יצאה רק לרגעים ספורים, ותיכף יישמעו צעדיה הגבריים המתקרבים.

בוקר בוקר, עם חלוף צללי הלילה ובבקוע השחר, ראינוה נחפזת למטבח הילדים, והנה בהדליקה את אור החשמל, התמלא בן רגע, המטבח אור של עמל ומסירות.

שום קושי גופני לא עמד בפניה. בעצמה סחבה ארגזים עם פירות וירקות. שום טרחה נוספת לא מנעה מעצמה - כי, הרי, היה זה בשביל הילדים! מי כמוה ידע לאהוב ולדאוג לילדים! היא ידעה להתעניין בבריאותו של כל ילד וילד. תמיד הייתה מוכנה לשנות את התפריט, אם זה לא התקבל על תאבון הילדים.

היא דאגה בחמימות אימהית לילד החולה - הרגש הרגשת כי כל ילד חולה הוא גם צערה, וכל יום הולדת הוא שמחתה.

חיה השתדלה, בכל מיני צורות, להנעים את יום ההולדת, והילדים ידעו והעריכו שיש מי שדואגת לגלידה שתופיע בסיום המסיבה, לקינוח הסעודה ולהפתעת המסובים.

מי מילדינו לא נכנס לפעמים למטבח, כשחיה קורצת לו בעין ומזמינה אותו להנות מאיזה כיבוד קל כגון סוכריה או לביבה טעימה?

כמה קרנו עיניה כאשר, מדי פעם בפעם, היו הילדים באים להודות לה על הפודינג הטעים או על העוגה הטובה. אזי מרגישה הייתה שיש מי שנהנה מכל אלה, ולא לשווא טרחתה כי רבה.

אך שבעתיים ראינוה במסירותה למשפחתה ולילדיה הרכים. לא פעם גזלה את מנוחתה, ההכרחית לאדם העובד, ואצה לראות את ילדיה. כל רגע פנוי שלה היה קודש לילדיה.

לא אחת הושמעה ביקורת של ממש על להיטותה הרבה אחרי ילדיה ועל הבילוי הרב בחברתם.

אך אנו לא ידענו עד כמה היה זה האושר הגדול ביותר בחייה, רווי הסבל, עד כמה מצאה בכך פיצוי ונחמה על אשר עבר עליה בימי השואה.

גדולה האבידה לקיבוץ, אך שבעתיים ירגישו בהעדרה המשפחה השכולה, הילדים הרכים, שכה זקוקים עדיין לאם טובה ומסורה כיה.

אין ניחומים בפינו, לא לעצמנו ולא כל שכן למשפחתה.

נדע לצרור את דמותה הפשוטה והלבבית בחיינו הקיבוציים.

א ש ת ח י ל מ י מ צ א / בלה וילפנד

יש ושם אינו הולם את בעליו, אבל השם חיה התאים לדמותה של חיה שלנו שהייתה מלאת חיים, שופעת מרץ, זריזה וערנית.

מי יכול לתאר לעצמו כי חיה איננה עוד איתנו?

מידי עוברי עתה, באותם המקומות בהם הייתי רגילה להיפגש איתה, נדמה לי כאילו רק לשעה קלה הלכה, עוד מעט והנה תופיע.

נכנסת אני למטבח הילדים, תוהה ומביטה סביבי. הייתכן שאיננה? ממאן הלב להאמין. לא הייתה בקשה שלא מילאה, שום טרחה לא הכבידה עליה.

למען ילדינו לא חסכה עמל.

הכרתיה בתור אם עבריה מסורה, קשורה באלף נימים לילדיה. לכל אחד מהם התמסרה. בכל שעת פנאי באה לבלות עם בניה. מוכנה הייתה תמיד לשמוע ולכבד את עצת המחנכים ותמיד הייתה נכונה לעזור בידם. לא הייתה מסיבה בגן בה לא תהיה חיה בין הראשונות להתנדב לעזרה. בכל יום שישי הייתה שולחת לנו פרחים מגינתה. את הפרח אהבה ואכן, טיפחה את גינתה באהבה רבה.

זוכרת אני, רק ימים מספר לפני נסיעתה אל בית החולים, באה לראות איך אופים אנו עוגת שבת.

הילדים הפשילו שרווליהם, ניפו את הקמח. חיה התבוננה ואמרה - "רק אל תבקשי שאטעם..". וכעבור שבוע בלבד, עת אפינו שוב עוגת שבת, הגיעתנו הידיעה המחרידה. כיצד אספר לבנה שאימו איננה עוד בין החיים ולי כה קשה להאמין בזאת?! כיצד אנחם אותו וניחומים אין?!

רק זאת נגיד כי ביתנו, הבית הקיבוצי שלנו – ביתו של יחיאל הוא. חבריו הם משפחתו. יחיאל ידע, ברגעי חייו הקשים ביותר, לבוא אל בניו, ואף כי לבבו הפצוע זעק מכאב, ולהראות להם פני-אב מחייכים, המבינים לנפשם, נפש ילדים זכים.

מה נאמר למשפחה השכולה – ובלבנו השכול?

אנו, המטפלות בבנים, נעשה כמיטב יכולתנו להתמסר, לאהוב, להבין, לעזור להם להתגבר על כאבם.

ננצור בליבנו ואף נטפח בליבם את דמותה של חיה, דמות האם השופעת מסירות ואהבה.

אף אנו, חברי הקיבוץ, שראינוה בעמלה, בהליכותיה היומיומיות – נדע לשמור את זכרה.

יהי זכרה ברוך!

חיה איננה / יהודית צ.

חיה איננה. מילים אלו נשמעות וחוזרות בכל פינות המשק, ואינך רוצה להאמין. כלום

אותה חיה, מלאת המרץ ותשוקת החיים איננה עוד אתנו?

את חיה הכרנו כולנו במסירותה לעבודה, למשפחה, לקיבוץ כולו.

אזכור מקרה אשר קרה לפני זמן לא רב: פגשתי אותה בדרכה לבית הילדים ואמרתי לה

שכל ההורים יאחרו, כנראה, לקחת את ילדיהם אותו יום. ואמנם כך היה. והנה, בבואנו

לקחתם, באחור של חצי שעה, מצאנו את כולם כשהם מלובשים כבר ומשחקים. שאלתי

את חיה מדוע עשתה זאת. הרי יכולה הייתה לקחת את בתה ואת שאר התינוקות

להשאיר במיטותיהם מבלי שיאונה להם כל רע.

תשובתה של חיה הייתה אופיינית לה: הם היו רטובים והיה להם כל כך קר שלא יכולתי

להשאיר אותם ככה.

כן, חיה, כך נזכרך, בלבך הטוב, בבת הצחוק העליז. כך יהיה זכרך שמור עמנו

לעולמים.